

ŚRODOWISKO NATURALNE DOLNEGO ŚLĄSKA

Krzysztof R. Mazurski: *Zagrożenia Środowiska Dolnego Śląska*. Oficyna Wydawnicza PTTK „Sudety”, Wrocław 1994, ss. 231, ISBN 83-85550-36-4.

Profesor Mazurski podjął cenną i aktualną inicjatywę przedstawienia stanu środowiska Dolnego Śląska na tle zagrożeń, jakie temu środowisku stwarza współczesna cywilizacja.

Recenzowana książka jest efektem przeprowadzonych przez Autora szerokich poszukiwań i studiów licznych materiałów źródłowych, wśród których znalazły się zarówno prace badawcze jak i artykuły naukowe, referaty konferencyjne, ekspertyzy, raporty i inne podobne opracowania. Książka jest napisana przystępnie i stanowi swoiste *vademecum*, zawierające wiele interesujących informacji o rodzajach i rozmiarach zagrożeń, jakie występują w środowisku Dolnego Śląska.

W skład książki wchodzi siedem rozdziałów, z których każdy ma własną bibliografię i jako taki tworzy zamkniętą całość.

Wstęp zawiera informacje charakteryzujące fizjografię Dolnego Śląska oraz jego gospodarkę, ze szczególnym uwzględnieniem skutków, jakie wywiera ona na środowisko przyrodnicze.

W rozdziale *Powietrze* Autor w pierwszej kolejności omawia stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, odnosząc go do układu wszystkich czterech województw dolnośląskich. Następnie – wyróżniając zanieczyszczenia pyłowe i gazowe – przedstawia zarówno źródła ich powstawania i emisji, jak i osiągnięte przez nie poziomy stężenia w poszczególnych regionach. W rozdziale tym znajdują się także informacje o hałasie, wibracjach i promieniowaniu (elektromagnetycznym i jonizacyjnym), które wywierając szkodliwy wpływ poprzez powietrze, stają się jego specyficznym zanieczyszczeniem.

W rozdziale *Wody* omówiona jest problematyka gospodarki wodnej i jakości wód oraz ich zanieczyszczeń. Omawiając źródła i przyczyny tych zanieczyszczeń Autor charakteryzuje stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych, poddając go ocenie ogólnej, regionalnej i przestrzennej. Istotnymi informacjami są tu dane charakteryzujące zanieczyszczenia poszczególnych rzek.

Rozdział *Grunty* zawiera przede wszystkim dane dotyczące rodzajów destrukcji gruntów. Znajdują się tu więc informacje zarówno o destrukcji fizycznej, jak i chemicznej oraz geochemicznej. Ponadto znajdują się tu także informacje o gospodarce odpadami i związanymi z nią wysypiskami i zwałowiskami.

Rozdział *Roślinność* omawia zagrożenia antropogeniczne wobec roślinności, wyrażające się zarówno eliminacją pojedynczych okazów, czy nawet całych gatunków, jak i zanieczyszczeniem ich organizmów, prowadzącym z reguły do określonych zmian genetycznych. W rozdziale tym znajdują się również informacje odnoszące się do roślin uprawnych, zieleni miejskiej oraz lasów, które w niektórych rejonach Dolnego Śląska – po przekroczeniu progu odporności – znajdują się w stanie klęski ekologicznej.

W rozdziale *Krajobraz* Autor zwraca uwagę na to, iż każdy krajobraz stanowi określony typ terenu o swoistej strukturze, na którą składa się powiązanie rzeźby powierzchni ziemi i jej pokrycia, ze wszystkimi efektami antropogenicznymi. Ma ona przy tym z reguły poważny aspekt psychologiczny, a tym samym i zdrowotny, który powinien być zatem obdarzany podobną uwagą jak i inne komponenty środowiska. W tym kontekście przedstawione zostały problemy dolnośląskich parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, które, ze względu na ich usytuowanie, poddawane są sukcesywnej destrukcji.

Rozdział *Ocena ogólna* zawiera swoiste podsumowanie i uogólnienie informacji charakteryzujących wpływ destrukcji środowiska przyrodniczego na zdrowie ludzi. Książkę kończy próba ogólnoregionalnej oceny omawianego problemu.

Jak można się zorientować po tym skromnym opisie poszczególnych rozdziałów, celem recenzowanej książki była próba kompleksowego przedstawienia ogólnej charakterystyki zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym Dolnego Śląska, wywołanych różnymi zagrożeniami. Wiadomo, że intensywność i dalsze nasilanie się zjawisk wywołujących degradację środowiska oraz konsekwencje bezpośredniego ich oddziaływania budzą uzasadniony niepokój. Z tych względów intencją Autora było wprowadzenie możliwie szerokiego kręgu czytelników w podstawowe zagadnienia dotyczące zagrożenia środowiska Dolnego Śląska. Intencjom tym przyświeca przekonanie, że przybliżenie tego typu wiadomości szerokim kręgom społeczeństwa sprzyjać będzie efektywnej ochronie środowiska.

Książka ta, będąca pewnego rodzaju przewodnikiem ekologicznym, powinna być zatem dostępna w bibliotekach uczelni i instytutów, szkół, urzędów administracji państwowej i terenowej oraz wszystkich innych jednostek zajmujących się szeroko pojmowaną ochroną środowiska.